

Minnesanteckningar för dialog på Tjänstemannanivå, Forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft, 10 februari 2017

1. Aktuellt från Näringsdepartementet

Information till Forums ledamöter från Näringsdepartementet

Mattias Moberg, departementsråd, Näringsdepartementet inleder med att hälsa alla välkomna och riktar ett särskilt välkomnade till Anna Lindberg och Christer Alzén som har nya roller i och med Norrbottens och Västmanlands regionbildning.

Tillväxtverket har fått ett nytt uppdrag som handlar om stöd vid omställning och varsel i näringslivet. Uppdraget är tudelat och handlar både om omvärldsbevakning och operativa insatser vid större varsel och omställningar. Näringsdepartementet kommer även fortsättningsvis att agera och utse samordnare vid behov. Mattias understryker att regionalt utvecklingsansvariga har en fortsatt mycket viktig roll i arbetet vid större varsel och omställningar.

OECD genomför den 8 mars ett seminarium med anledning av lanseringen av *OECD Territorial Reviews: Sweden 2017*. Platsen är Näringsdepartementet och sista anmälningdag är 29 februari till Pia Diring på pia.diring@regeringskansliet.se.

Villkorsbesluten ska återrapporteras senast 28 februari och följa framtagna mall. Tillväxtverket kommer att presentera den årliga redovisningen på nästa Tjänstemannaforum. Arbetet med mallen kommer att utvärderas.

De regionala dialogerna fortsätter 2017 och målet är att träffa sju regioner även i år. Det är ännu inte bestämt vilka regioner vi kommer att besöka. Vid intresse av besök ta direkt kontakt med Erika Nilsson på Näringsdepartementet på erika.nilsson@regeringskansliet.se

Livsmedelsstrategin

Mathilda Åberg, Genomförandesekretariatet för livsmedelsstrategin, Näringsdepartementet inleder med att berätta om den överenskommelse som skett mellan regeringen och alliansen avseende målen i livsmedelsstrategin. Strategin sträcker sig ända till 2030. Den 7 februari lanserades en handlingsplan, kopplad till strategin, med ett 40-tal åtgärder. Eftersom handlingsplanen är en överenskommelse inom regeringen, och inte ett regeringsbeslut, kommer beslut om åtgärder kopplat till handlingsplanen att fattas allt eftersom. Första beslutet togs i samband med lanseringen av handlingsplanen och nästa "beslutsomgång" sker under våren. Syftet med strategin är att öka den totala produktionen av livsmedel.

Enklare företagande – digitala tjänster till restaurangföretag

Åsa Talamo, Enheten för främjande och förenkling, Näringsdepartementet inleder med att berätta att arbetet med förenkling är en viktig del inom näringspolitiken och en insats för ökad sysselsättning. Målet med arbetet är att Sverige ska vara digitalt, transparent och innovationsfrämjande för ett enklare och konkurrenskraftigt företagande. Det ställer också krav på en digitalisering av den offentliga förvaltningen. Idag finns det många gånger samma uppgifter om företag registrerade hos olika offentliga aktörer –

här går det att hitta effektiviserings- och förenklingsvinster. Mycket kan göras på nationell nivå för att underlätta arbetet.

Överenskommelsen med SKL och projektet Serverat inriktas inledningsvis mot restaurangbranschen. Målsättningen är att företagaren ska kunna sköta sin tillståndshantering, även den kommunala, via en digital ansökningsprocess. Enligt överenskommelsen ska arbetet med restaurangbranschen vara klart under 2017. Arbetet fortsätter därefter och inriktas då mot fler regeltunga branscher, ex besöksnäringen. Här tas gärna inspel från regionalt utvecklingsansvariga emot.

Dialog och synpunkter från de regionalt utvecklingsansvariga

Region Västmanland: Jag tror jättemycket på detta. Många av oss har säkert redan hört om Rättviksmodellen som det går att dra paralleller till. Det räcker inte alltid med att skapa verktyg utan det handlar också om nationell lagstiftning och om en kultur hos handläggare. Att målet är bra är inte alltid tillräckligt eftersom tillämpningen har en väldigt stor betydelse. Många myndigheter anser exempelvis att de tillämpar lagen korrekt. Hur ska det kunna säkerställas att målet för arbetet med regelförenkling och tillämpningen av lagstiftningen går hand i hand?

Åsa Talamo: Jag håller helt med. Jag vet att Tillväxtverket och Livsmedelsverket har arbetet intensivt med att få till ramarna för livsmedelsinspektionerna; Vilka är ramarna för företagen där tillsynen ska ske och vilka är ramarna för myndigheterna? Vi har fått frågan om det här arbetet innebär att vi ska nedmontera alla ingångar på kommunal nivå. Tvärtom. Det här ska vara ett viktigt stöd för att kunna lotsa företagen på rätt sätt. Det är av stor vikt att fortsätta arbeta med attityder för att också säkerställa en mer transparent arbetsprocess.

Sveriges kommuner och landsting: SKL genomför en utbildning som heter *Förenkla helt enkelt*. Den handlar om att arbeta med handläggarnas attityder till företagarna och där vi också har som målsättning att skapa empatiska byråkrater. Det arbetet kommer att fortsätta även efter att projektet Serverat har lanserats på bred front.

Region Skåne: Bra tjänst och produkt. Vill gärna uppmuntra till att involvera de regionalt tillväxtansvariga i arbetet. I Skåne har vi arbetat mycket med klusterorganisationer och där finns det en möjlighet att gå via regionens tjänstepersoner som också har en nära kontakt med företag och liknande. Vi har idag ett regionalt bredbandsforum med aktörer från både offentliga och näringslivet.

Åsa Talamo: Det handlar ju om att skapa ett verktyg som både restaurangföretagarna och de kommunala tjänstepersonerna vill använda sig av. Vi tar med oss det.

Region Blekinge: Utgå från de som ska använda tjänsterna och, jätteviktigt, koppla ihop digitaliseringsarbetet med bredbandsuppdraget. Det är också viktigt att stödja de mindre kommunerna i deras digitaliseringsarbete. Håller även med Skåne om att det är viktigt att ha en representation även från regionerna i arbetet, hälso- och sjukvården omfattas ju också av digitaliseringsarbetet. Det finns idag ett samverkansarbete inom SKL som rör regioner och kommuner och vi skulle gärna se en bättre koordinering och möjlighet till riktade resurser, likt tidigare *Kommunal e-hälsamordning*, för att nå ut till alla kommuner.

Åsa Talamo: Funderar också över en fungerande organisation för ett sådant arbete. Om det är så att arbetet har kommit längre inom hälso- och sjukvården är det ju någonting vi behöver titta på och i så fall återkomma kring. Det kanske framförallt rör

breddinförandet. Vad har funkat och inte funkat tidigare?

Mattias Moberg: Hör av er om ni vill ha ytterligare kontakt avseende detta arbete, till Åsa Talamo eller Katrien Vanhaverbeke.

2. Aktuellt från Tillväxtverket

Ingrid Arltoft Henriksson, Tillväxtverket inleder sin presentation med att berätta om de nya uppdrag som myndigheten har mottagit inom ramen för 2017 års regleringsbrev.

Socialt entreprenörskap innebär att främja utvecklingen av och kunskapen om socialt entreprenörskap utveckla tjänster, information och kommunikation för att möta behoven hos sociala entreprenörer och sociala företag.

Produktionsincitament och finansieringsstimulanser för filminspelningar innebär att utreda lämpligheten i och förutsättningarna för att Sverige ska kunna införa någon form av produktionsincitament och finansieringsstimulanser för filminspelningar. Uppdraget ska ske i samverkan med Stiftelsen Svenska Filminstitutet.

Strategiskt och långsiktigt arbetet med lärande innebär att Tillväxtverket ska följa upp det strategiska och långsiktiga arbetet med lärande hos aktörer med regionalt utvecklingsansvar bl.a. genom att se hur ansvariga aktörer arbetar med uppföljning och utvärdering. I uppdraget ingår även att främja samarbete och lärande inom och mellan regioner samt bidra till ökat resultatfokus i uppföljningen av anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder.

Utveckling av de regionala företagsstöden avseende jämställdhet, integration och miljö, inklusive klimat innebär att Tillväxtverket ska bidra till att utveckla de regionala företagsstöden avseende jämställdhet, integration, miljö och klimat. Uppdraget innefattar en kartläggning och analys av det nationella och det regionala arbetet med att utveckla stöden i den riktningen. Uppdraget ska genomföras med berörda länsstyrelser, berörda landsting, Gotlands kommun och samverkansorganet i Kalmar län. Kartläggningen ska redovisas senast den 2 maj 2017.

Utöver uppdragen som tilldelades genom regleringsbrevet har Tillväxtverket även mottagit ett antal nya särskilda uppdrag. Det ena handlar om det omställningsuppdrag som Mattias Moberg nämnde under sin information, ett annat rör ett förlängt uppdrag avseende de regionala serviceprogrammen fram till 2020 och ett tredje handlar om att stödja aktörer med regionalt utvecklingsansvar i arbetet med regionala handlingsplaner för att integrera och stärka klimat- och miljöperspektiven i det regionala tillväxtarbetet. Det sistnämnda är detsamma som regionalt utvecklingsansvariga tilldelats inom ramen för villkorsbeslutet.

Därefter redogör Ingrid Arltoft Henriksson för Tillväxtverkets uppdrag att följa upp den nationella strategin. Inom ramen för det arbetet kommer en viktig frågeställning handla om hur väl strategin har fungerat som ett verktyg för det regionala tillväxtarbetet liksom hur väl de specifika verktyg som lyfts fram i strategin har fungerat för de regionalt utvecklingsansvariga. Här finns ett stort behov av att få inspel från regionalt utvecklingsansvariga. En enkät kommer således att skickas ut från Tillväxtverket under mars/april månad.

3. Vuxenutbildning – regional samverkan

Information till Forums ledamöter från föredragande från Utbildningsdepartementet

Cecilia Karlsson, bitr.enhetschef, Gymnasie- och vuxenutbildningsenheten, Utbildningsdepartementet inleder med att redogöra för det tydliga samband som finns mellan en låg utbildningsnivå och en högre arbetslöshet och därmed vikten av kompetenshöjande åtgärder för att minska arbetslösheten. Det är nödvändigt att matchningen på arbetsmarknaden förbättras mellan arbetsgivare och de kvinnor och män som söker jobb. Regeringen satsar därför på ett kunskapslyft som ska ge människor chans att utbilda sig för att kunna få ett jobb, omskola sig till ett nytt yrke, få behörighet till högre utbildning, vidareutbilda sig för bättre karriärmöjligheter och bilda sig för ökat deltagande i samhällslivet och för personlig utveckling. Ett minimum krav hos arbetsgivare är idag många gånger att individen har en gymnasieutbildning. I regeringens ökade ambitionsnivå avseende utbildningsplatser är arbetet med validering viktigt. En annan betydelsefull satsning är *Studiestödstart* som är ett nytt förslag som är tänkt att utgöra ett verktyg för kommunerna för att få fler vuxna att delta i utbildningsinsatser. Målgruppen är tänkt att vara arbetslösa kvinnor och män, minst 25 år gamla med en kort utbildning och därmed i behov av påbyggnad för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Stödet riktar sig främst till den som annars inte valt att studera. Syftet är att öppna vägar in på arbetsmarknaden och till fortsatta studier med studiemedel.

Intresset för att bedriva utbildningar inom yrkeshögskoleutbildningar är fortsatt stort. Av inkomna ansökningar beviljades ungefär 27 %, vilket motsvarar 20 300 utbildningsplatser. Myndigheten för yrkeshögskolan har beslutat att lägga särskild tyngd på området *Samhällsbyggnad och byggt teknik* eftersom det finns ett stort behov av kompetensförstärkning inom byggsektorn. Satsningen *Rätt till komvux* ger individen rätt att skaffa sig grundläggande och särskild behörighet till yrkeshögskola och högskolan/universitet. Satsningen handlar om kvinnors och mäns möjlighet att genom utbildning byta karriär genom att bli behörig till högre studier.

Under hösten beslutade regeringen om förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning. Satsningen förväntas leda till en bättre matchning på arbetsmarknaden genom att stärka de kompetenser som är efterfrågade av arbetsgivarna. Nytt krav är att minst tre kommuner ska samverka om planering och genomförande av utbildning i syfte att öka utbildningsutbudet för enskilda och tillgodose behoven på arbetsmarknaden i de samverkande kommunerna. Utbudet ska planeras efter samråd med den regionalt utvecklingsansvariga i länet och Arbetsförmedlingen.

Dialog och synpunkter från de regionalt utvecklingsansvariga

Region Jönköpings län: I vårt län arbetar var fjärde inom tillverkningsindustrin. Vårt län består av svensk basnäring, det handlar om teknik och material. Vi behöver utbildningar inom tillverkning och produktion. Vi har i ansökningen till Myndigheten för yrkeshögskolan fått en bra utdelning men vi har fått färre platser än föregående år. Ett av våra gymnasier som har en väldigt nära koppling till näringslivet har inte fått en enda utbildningsplats. Vi fick inte en enda utbildningsplats kopplat till tillverkningsindustrin. 9 av 10 som går våra yrkeshögskoleutbildningar går ut i jobb. Med tanke på den försörjningsbörda våra kommuner står inför med många nyanlända är det olyckligt att vi inte fått fler platser tilldelade oss inom tillverkning och produktion. Detta gör att vi idag har väldigt arga företagare och en stor osäkerhet kring kompetensförsörjningen. Jag vill därmed understryka hur viktigt det är att de nationella strategierna kopplas ihop och att de också kopplas till det arbete som sker inom och mellan

Näringsdepartementet och Utbildningsdepartementet. Det är viktigt att det finns en förståelse för regionernas behov och en förståelse för att behoven ser olika ut.

Information till Forums ledamöter från föredragande från Skolverket

Marcello Marone, enhetschef Enhet för vuxenutbildning, Skolverket inleder med att understryka vikten av genomförda förordningsändringar; *Rätt till Komvux* samt *Studiestartstödet*. Därefter redogjorde Skolverket för ESF-projektet RegioVux som har till syfte att stimulera en fast och strukturerad samverkan och att utveckla väglednings- och valideringsverksamheten regionalt. Arbetet är högt prioriterat på *Enheten för vuxenutbildning* på Skolverket. Enligt regleringsbrevet för 2017 ska det inom RegioVux-projektet också skapas utbildningsinsatser genom nischade utbildningar som svarar mot industrins behov av kompetens i enlighet med Handlingsplanen för Smart Industri. Deltagande regioner är Lapplands kommunalförbund, Region Västerbotten, Västra Götalandsregionen samt Kommunförbundet Skåne. Projektet ska även leda till att deltagande regioner tydligare implementerar icke-diskriminering, jämställdhet och tillgänglighet i undervisningen inom regionalt yrkesvux samt en utveckling av distans – och fjärrundervisning.

Skolverket genomför 25-30 regionala dialogmöten årligen. Dialogerna utgör ett forum för samverkan mellan olika aktörer och är viktiga för det fortsatta arbete. Marcello Marone meddelar att inspel på frågor som kan lyftas i dessa forum gärna tas emot.

Dialog och synpunkter från de regionalt utvecklingsansvariga

Region Jämtland Härjedalen: Positivt att höra att de regionala kompetensplattformarna lyfts som viktiga. Utifrån de nya förslagen så anser vi att kompetensplattformarna bör få en tydligare och mer central roll i det arbetet. Jag undrar även hur mycket resurser som idag läggs på Arbetsförmedlingen och går det att föra över dem på strategiska insatser såsom analys, statistik och underlag? Samarbetet med Arbetsförmedlingen ser idag väldigt olika ut beroende på vilken region en befinner sig i. Det har hänt att Arbetsförmedlingen och kommunerna har upphandlat likvärdiga utbildningar och det skulle jag gärna se en lösning på. Den regionala kompetensförsörjningen är extremt viktig, det är en överlevnadsfråga och den kommer förmodligen bara att bli viktigare framöver. Det handlar både om offentlig sektor och om näringslivet.

Länsstyrelsen Stockholm: Jag vill lägga till att även Migrationsverket är en viktig aktör i det här arbetet. Där har vi upprättat ett bra samarbete för att kunna identifiera för oss viktiga kompetenser som ex läkare, apotekare och hantverkskunniga.

Västra Götalandsregionen: Vill gärna understryka vikten av yrkeshögskolan och att vi själva kan underlätta för flera att söka sig till tillverkningsindustrin.

Skolverket: Vi samverkar mycket med den enhet inom Skolverket som arbetar med nyanländas lärande och vi försöker även fånga upp behovet i regionala dialoger. Idag har vi också stort tryck på SFI där det för närvarande råder lärarbrist. Något vi försöker hitta lösningar på genom ex fjärrundervisning.

Cecilia Karlsson, Utbildningsdepartementet: Det finns idag särskilda platser avsatta inom statsbidraget till kommuner för sfi som kombineras med yrkesutbildning eller lärlingsutbildning. Kommunen kan också få statsbidrag för orienteringskurser där stöd i form av t.ex. modersmålsstöd eller yrkessvenska kan ges inom utbildningen.

Region Skåne: Håller med om att kompetensplattformarna utgör en mycket bra yta. Vi behöver också betänka att det finns utbildningar idag som ha klent söktryck och där det

nästan krävs uppsökandeverksamhet. Det som företagen efterfrågar behöver vi också ha fokus på samtidigt så behöver vi fråga oss vad det är som stimulerar att många söker en utbildning. Studie- och yrkesvägledning behöver matcha behoven.

Region Jämtland Härjedalen: Delar uppfattningen att problemet med matchningen behöver lösas. När det gäller studie- och yrkesvägledningen så är det en fråga som återkommande varit föremål för utveckling men än så länge har ingen lösning framkommit som varit uthållig avseende studie- och yrkesvägledningen. Jag hoppas att det kommer en lösning nu som gynnar arbetet på sikt.

Skolverket: En bra och stark yrkesvägledning leder också till färre avhopp från utbildning. Så frågan är mycket viktig.

4. En sammanhållen landsbygdspolitik

Information till Forums ledamöter från föredragande

Parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande

Stefan Renlund, chef för Enheten för hållbar landsbygdsutveckling, Näringsdepartementet, inleder med att målsättningen för kommitténs arbete har hela tiden varit en sammanhållens politik och tanke om landsbygden. Av den anledningen var det viktigt att arbetet kom att ledas av en parlamentarisk kommitté. Inför att kommitténs arbete skulle starta var det viktigt att understryka att det finns olika typer av landsbygder i Sverige, att kommittén skulle beakta bredden av landsbygd och att fokus skulle vara större än areella näringar.

Sören Häggroth, Parlamentarisk kommitté om en sammanhållen politik för Sveriges landsbygder, inleder med att arbetet har haft särskilt fokus på geografiska områden där kommittén kunnat se att samhällsutvecklingen är mest problematisk. Det kommer att krävas kraftiga politiska åtgärder för att bromsa den ökade klyftan mellan stad och land och för att motverka de negativa samhällsekonomiska effekter som en ökad avfolkning kan leda till. Det krävs även åtgärder för att motverka att samhällskontraktet mellan medborgaren och det allmänna ytterligare försvagas. De 75 generella och geografiskt riktade förslagen ger tillsammans en positiv utveckling för landsbygden. Åtgärderna kommer givetvis inte att kunna genomföras på en gång, däremot behöver samtliga åtgärder genomföras på sikt för att förslaget till övergripande mål för landsbygdspolitikerna ska uppnås; *En livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd*

Kommittén har genomfört 14 dialogmöten runt om i landet och den fråga som främst aktualiserades var bredband. Kommittén har tagit med sig den frågan i arbetet. Regeringen antog i december ett nytt mål om bredband. Det nya målet lyder *Hela landet drar nytta av digitaliseringens möjligheter* och ytterligare ekonomiska resurser har avsatts. Kommitténs förslag är att målet bl.a. ska uppnås genom en ny modell med innovationsupphandling. Staten ska via Post- och telestyrelsen hålla ihop hela utbyggnaden och fördela medel till länsstyrelserna som tillsammans med regionalt utvecklingsansvariga och kommuner därefter upphandlar bredband till alla.

Övriga förslag från kommittén handlar bl.a. om åtgärder för likvärdiga förutsättningar för näringslivet oavsett glesa eller täta strukturer, tillgången till offentlig service, ökad statlig närvaro i hela landet genom bl.a. utlokalisering av 10 000 statliga tjänster, särskilda satsningar till kommuner som har särskilt tuffa demografiska och avståndsmässiga utmaningar samt utmaningar gällande branschbredden, förslag på forskningscentrum, stärkt möjlighet att delta i akademisk utbildning i hela landet, landsbygdslån enligt norsk modell för bostadsbyggande och statliga lokala

servicekontor.

Kommittén föreslår att samordningen av statens arbete gentemot landsbygderna ska läggas på länsstyrelserna. Utöver detta föreslås även vissa förändringar i myndighetsinstruktionerna avseende de landsbygdspolitiska målen.

OECD – Territorial Reviews: Sweden 2017, fokus innovativ och hållbar landsbygd

Patrik Johansson, Enheten för regional tillväxt och EU:s sammanhållningspolitik, Näringsdepartementet inleder med att säga att OECD presenterar *OECD Territorial Reviews: Sweden 2017* i februari och en av fördjupningarna i den studien är innovativ och hållbar landsbygdsutveckling. De rekommendationer som OECD ger Sverige är:

1. Inför en rumsligt differentierad definition av landsbygder
2. Utveckla ett övergripande landsbygdspolitiskt styrramverk
3. Mekanismer för att främja och övervaka genomförandet
4. Stödja regioner att leverera bättre tjänster och uppnå synergier mellan politikområden

Det landsbygdspolitiska ramverket bör enligt OECD integreras med befintlig regional tillväxtpolitik. Vidare anser de bl.a. att ansvaret för landsbygdspolitiken på regional nivå bör tilldelas samma politiska organisationer som idag har den regionala tillväxtpolitiken. Dessa organisationer bör även få i uppgift att ta fram en integrerad strategi för regional utveckling och landsbygdsutveckling. OECD föreslår även att en nationellt rådgivande kommitté inrättas som innehåller representanter från länsnivå, kommunnivå, näringslivet, lokalsamhället och tredje sektorn och den föreslås rapportera till statsministern för att ge tyngd i frågorna.

Landsbygdsperspektivet i det regionala tillväxtarbetet, rapport från Tillväxtverket

Ingrid Arltoft Henriksson, Enheten för regionalt tillväxtarbete, Tillväxtverket inleder med att berätta att rapporten *Landsbygdsperspektivet i de regionala utvecklingsstrategierna* var ett regeringsuppdrag 2016. I arbetet med den har samtliga regionala utvecklingsstrategier gått igenom och kompletterande intervjuer har skett med ett urval av regionalt utvecklingsansvariga.

Alla regionala utvecklingsstrategier har territoriella perspektiv. Storregionala sammanhang existerar sida vid sida med delregionala sammanhang i strategierna och i vissa är det storregionala sammanhanget tydligare och i andra det delregionala. Det är inom de delregionala sammanhangen som perspektiv med fokus på landsbygd hanteras. Däremot definieras inte landsbygd någonstans. Definitionerna tas fram i genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin och varierar dels från region till region och dels inom regionen beroende på aktuell fråga. Utrymme för denna regionala variation behövs.

Landsbygdsperspektiven tar sig fyra olika uttryck; ett funktionellt perspektiv, ett näringsperspektiv, ett hänvisningsperspektiv samt ett retoriskt perspektiv.

Andra iakttagelser som gjorde inom ramen för arbetet med rapporten var att i de regionala utvecklingsstrategierna är fokus på det regionala mervärdet. Det innebär att småorter ibland får ge vika för regionernas utveckling i stort och frågan är vad det betyder för landsbygdens utveckling i regionen. En annan frågeställning som uppkom var på vad sätt etiketten landsbygdsutveckling? Vad är det som styr om det är en landsbygdsatsning eller inte?

Tillväxtverket rekommenderar regeringen att:

- Utveckla och förklara det territoriella perspektivet inom respektive prioritering i den nationella strategin
- Styra med utrymme för regional variation
- Tydliggöra regionalt utvecklingsansvarigas aktörers roll och funktion ifråga om landsbygders utveckling vilket även innebär att ansvarsfördelningen avseende landsbygders utveckling mellan aktörer med regionalt utvecklingsansvar och länsstyrelser tydliggörs.

Tillväxtverket rekommenderar de regionalt utvecklingsansvariga aktörerna att:

- Utveckla de regionala utvecklingsstrategiernas beskrivningar av territoriella perspektiv
- Konkretiserar och visar vilka mål och intentioner i utvecklingsstrategin som styr respektive handlingsprogram

Dialog och synpunkter från de regionalt utvecklingsansvariga

Region Jönköpings län: Det blir komplicerat när det i betänkandet från Landsbygdskommittén föreslås att länsstyrelsen ska ha ansvaret för landsbygdsperspektivet och landsbygdspolitiken. Detta i relation till regionalt utvecklingsansvariga. Jag tror att det blir olyckligt om länsstyrelserna ges det särskilda ansvaret. Jag tycker att förslagen om att beakta konsekvenser för landsbygden är viktigt och jag tror också att det är bra att ta till sig rekommendationerna som OECD för fram i sin rapport.

Stockholms läns landsting: Även jag har funderingar kring förslaget om länsstyrelsernas samordningsuppdrag av landsbygdspolitiken. Jag undrar om utgångspunkten kommer att vara i de regionala utvecklingsstrategierna eller något annat? Landsbygdspolitiken kan ju inte ha en annan inriktning än det som den regionalt utvecklingsansvariga aktören bedriver. Vill även puffa för att regionerna har ansvaret för det fysiska planarbetet. Om det är integrerat i de regionala utvecklingsstrategierna ska även kommunerna ha det som utgångspunkt i deras översiktsplaner liksom länsstyrelserna i deras arbete. Detta tror jag är en viktig del. I Stockholm tittar vi idag mot 2050 när det gäller vår kommande utvecklingsplan – hur ska vi ska använda och bygga på marken och hur kan vi säkra ett helhetsperspektiv som också inkluderar landsbygden. Jag är även lite bekymrad över en särskild landsbygdspolitik eftersom jag anser att detta hanteras inom den regionala tillväxtpolitiken. Jag har svårt att se de hängrännor som ni talar om. Detta gör mig bekymrad.

Sören Häggroth, Landsbygdskommittén: Vår slutsats är trots allt att den utveckling som pågår just nu är väldigt allvarlig. Det gör att vi anser att det behövs ett förstärkt fokus på den delen av Sverige som definieras som landsbygd och där den samhällsutvecklingen idag är mycket negativ. Regeringen har sett ett behov av en landsbygdspolitik och att den politiken också genomförs. Detta gör att vi har varit väldigt mån om att vara konkreta och ge förslag på både konkreta politiska och ekonomiska åtgärder. För oss har det varit logiskt att landa i förslaget om att länsstyrelserna ska ges en samordningsroll, däremot behöver vi givetvis se över ansvaret för regionalt utvecklingsansvariga och länsstyrelserna kopplat till landsbygdspolitiken.

Maria V Gustavsson, Landsbygdskommittén: När det gäller rollfördelningen så har vi inte diskuterat något om att urholka den regionala tillväxtpolitiken eller ert ansvar. Det handlar snarare om att vi vill förstärka landsbygdsperspektivet i den regionala tillväxtpolitiken. En förstärkning som ska vara till nytta för ert arbete.

Region Jämtland Härjedalen: Vill gärna framföra att det finns mycket bra förslag i betänkandet. Landsbygden har idag en oroande utveckling. Intressant att ni inspirerats en del av den norska regional politiken som också går att se har gett effekt på deras landsbygdsutveckling. När det gäller frågan om styrning och ledning är det en viktig fråga. Det handlar om att få ihop helheten och få ihop resurserna och göra de rätta sakerna. När det gäller landsbygdsetikettering så kanske vi också bör fundera på hur de offentliga medlen används idag. Det är viktigt med en tydlig ledning och styrning och det gör att jag vänder mig kraftigt emot vissa av kommitténs förslag.

Region Örebro län: Det finns en risk att det uppstår dubbelkommando. Vi har våra regionala utvecklingsstrategier som utgångspunkt. Landsbygdsfrågan är en viktig utvecklingsfråga.

Stefan Renlund, Näringsdepartementet: Jätteintressant att få ta del av den här diskussionen och de inspel som gjorts. Precis som Sören Häggroth fört fram har en hel del utmaningar identifierats som behöver hanteras. Oavsett om det är en enskild medborgare eller företagare på landsbygden påverkas hen av nationellt fattade beslut och det behöver vi också ta med oss avseende den sammanhållna politiken. Vi får återkomma kring detta med landsbygdspolitik och den regionala tillväxtpolitiken. Målsättningen är att lägga fram en proposition om en sammanhållen landsbygdspolitik till riksdagen i mars 2018. Landsbygdsministern har också meddelat att han inte utesluter beslut och eventuella åtgärder före den tidpunkten. Betänkandet från kommittén spänner över många viktiga samhällsområden där det också pågår många andra uppdrag som vi också behöver förhålla oss till. Det kan också vara så att en del av föreslagna åtgärder också behöver kanaliseras genom de processerna. Betänkandet har gått ut på en bred remiss och vi ser framför oss ett arbete som kommer att omfatta många olika departementet och det innebär att vi har en omfattande arbetsprocess framför oss. En del av förslagen kommer kräva mycket utredning och analys.

Vissa överväganden som kommer att komma upp handlar om välfärdsfrågorna på landsbygden; nedmonteringen av landsbygden är en dimension av landsbygdens behov och utmaningar men en annan dimension handlar om vad vi vill med landsbygden. Handlar det om att återställa vissa delar av servicen på landsbygden eller handlar det om ett större perspektiv såsom *Vad vill vi med landsbygden i framtiden?* Det är också en viktig dimension i det fortsatta arbetet.

5. Sammanhållningspolitiken efter 2020

Information till Forums ledamöter från föredragande

Aktuellt från Bryssel samt det fortsatta arbetet inför kommande programperiod

Anna Carlsson, Enheten för regional tillväxt och EU:s sammanhållningspolitik, Näringsdepartementet inleder med att påtala att förslagen till ändringar av den nuvarande förordningen förmodligen kommer att ta minst ett år att färdigställa. Högnivågruppen som kommissionen har tillsatt har tittat på förenklingar under hösten och under våren kommer fokus för gruppen att vara vad kan göras nästa programperiod. Hittills har sex rapporter tagits fram. Sista veckan i juni kommer kommissionen bjuda in brett till ett Sammanhållningsforum. Diskussionen avseende kommande budget har inletts och förslaget ska komma i slutet av året. Det har aldrig tidigare varit en sådan stor osäkerhet inför budgetdiskussionen. Brexit och kommande val skapar osäkerhet.

Ingrid Arltoft Henriksson, Enheten regionalt tillväxtarbete, Tillväxtverket meddelar att myndighetens interna arbete avseende EU2020+ har inletts. Två delar; Förenkling utifrån Tillväxtverkets perspektiv som förvaltande myndighet, Nytt, mervärde och

resultat med fokus på vilka insatser som bedöms krävs för att nå bättre resultat. Ser gärna fler referenspersoner från regionalt utvecklingsansvariga i arbetet. Inbjudan till särskilda regionala dialoger kommer efter sommaren. Regioncheferna kommer att hålla i det arbetet.

SKL:s arbete och den fortsatta processen

Ellinor Ivarsson, Sveriges kommuner och landsting inleder med att understryka att sammanhållningspolitiken utgör en mycket viktig resurs för SKL:s medlemmar. Arbetet inför kommande programperiod påbörjades under förra året. SKL:s styrelse tog i december sitt politiska ställningstagande om EU:s framtida sammanhållningspolitik. De bärande punkterna handlar om att genomförandet ska ta sin utgångspunkt i det regionala utvecklingsuppdraget, att fonderna integreras med varandra samt en ökad transparens om utformningen av programmen. Fördjupningsseminarier kommer att genomföras under våren och SKL framför att de gärna tar en fördjupad diskussion med både Tillväxtverket och Näringsdepartementet avseende de slutsatser som seminarierna resulterar i.

Ett av de 32 förslagen handlar om regionala representanter i förhandlingarna med kommissionen. Det ställningstagandet har också förtydligats i en särskild skrivelse till Näringsdepartementet. Förslaget utgår från den utvärdering av arbetsprocessen inför föregående programperiod som SKL genomfört. Påtalar önskemålet om en fortsatt dialog kring detta, vad som är praktiskt genomförbart och möjligt.

Ser gärna att kommande diskussioner avseende sammanhållningspolitiken genomförs under Forummötena. Exempelvis är det viktigt att ha bra dialog kring bl.a. vad händer om det inte blir någon sammanhållningspolitik på EU-nivå, hur ser en alternativ regionalpolitik ut?

6. Lärande - analyser i det regionala tillväxtarbetet

Information till Forums ledamöter från föredragande

Sverker Lindblad, Enheten för regional tillväxt och EU:s sammanhållningspolitik, Näringsdepartementet inleder med att regional struktur, utveckling och "governance" skiljer sig åt mellan regionalt utvecklingsansvariga i och med olika förutsättningar. Befolkningsstrukturen är många gånger avgörande för vad som går att genomföra regionalt. Andra viktiga faktorer är exempelvis närings- och företagsstruktur liksom vilka branscher som finns. Begränsade resurser kräver också väl genomförda analyser så att de beslut som fattas leder till de resultat som eftersträvas, det är nödvändigt att prioritera rätt i det regionala tillväxtarbetet och att analysen föregår prioriteringsarbetet. Det är viktigt att den regionalt utvecklingsansvariga kan hantera de skilda utmaningar/problem som finns i respektive region men det är också essentiellt att den regionalt utvecklingsansvariga kan nyttja sin territoriella potential till fullo beroende på region. Viktigt att beakta är om det idag finns regioner som underrepresenterar i förhållande till sina förutsättningar och sin potential? Och hur kan det i så fall åtgärdas?

Anna Norin, Region Västerbotten: BRP+ är ett mätsystem för att mäta långsiktig livskvalitet idag men handlar också om hur förutsättningarna för livskvalitet i framtiden kan påverkas. Projektet är ett samarbete mellan Reglab och Tillväxtverket. Syftet är ett system som mäter regional utveckling ur ett bredare perspektiv än ekonomisk utveckling ända ner på den kommunala nivån. Bland annat lyfts sociala relationer, trygghet och säkerhet, tillgänglighet till tjänster och demokratisk delaktighet in som faktorer för regional utveckling. Målsättningen är att även kunna fånga in subjektiva upplevelser på sikt.

Tanken är att kunna använda systemet som ett analysverktyg för att identifiera potentialer som idag inte användas fullt ut samt att identifiera utmaningar och använda dessa i arbetet med den regionala utvecklingsstrategin.

Bo Wictorin, Regionförbundet Sörmland inleder med att säga att för 40 år sedan handlade regionalt analysarbete om hur fler arbetstillfällen kunde skapas, idag handlar det även om livskvalitet och social hållbarhet. Det innebär betydligt fler parametrar att ta hänsyn till och en betydligt mer komplex process. Att förstå frågan som ska besvaras är avgörande. De samhällsområden som ska analyseras varierar från jämställdhet och innovation till bostadsmarknad och integration. För att kunna genomföra en analys av respektive samhällsområde behöver också respektive område definieras; vad är jämställdhet eller innovation, vilka indikatorer omfattar området och vem har bestämt det?

Analysen ska utgöra ett underlag för beslut; antingen ska någon göra något, låta bli att göra något eller göra något på ett annat sätt. Det finns inte brist på tillgång till statistik idag, utmaningen handlar om att förstå vad som finns bakom siffrorna och vad siffrorna står för. Det är t.ex. vanligt att kommunala företrädare vill att invånarna ska ha en högre utbildningsnivå och vill vidta åtgärder med anledning av detta. Att beakta då är att majoriteten av landets kommuner har en utbildningsnivå hos sin befolkning som ligger under riksgenomsnittet. Det är endast 50 kommuner som 2015 har en utbildningsnivå över riksgenomsnittet. Vad är en rimlig förväntan på befolknings utbildningsnivå?

Dialog och synpunkter från de regionalt utvecklingsansvariga

Region Blekinge: Det finns idag stora skillnader i analyskapacitet mellan stora regioner och små regioner. Men det är också viktigt att tänka på vad vi vill ha ut av vår statistik och våra siffror. När vi nu gjort våra beställningar kopplat till arbetet med en jämställd regional tillväxt har vi tänkt väldigt brett och exempelvis begärt in arbetsmarknadsprognoser med könsuppdelad statistik och en genusanalys. Att beakta fler perspektiv samtidigt när statistik och analys beställs kan leda till bättre nyttjande av våra resurser. Vi har utvecklat samarbetet med Trafikverket i åtgärdsvalsstudier och där det regionala utvecklingsperspektivet syns tydligt i analyserna. Det har lett till att vi idag ex pratar mer om tidsavstånd och effekt av investerade medel än avstånd i kilometer.

Region Kronoberg: Vår analysenhet består av endast en person och där finns självklart en hel del begränsningar. Det gör att vi behöver se över hur vi kan samverka mer och vi har inte samma möjlighet att delta i nya utvecklingsprojekt.

Region Jämtland Härjedalen: Vi är också små. Att ta ut siffror tror jag att många klarar, utmaningen ligger i att förstå vad som finns bakom siffrorna – själva analysen. Av de två analytikertjänster vi har idag finansieras en av oss samt en av länets kommuner. Det är en finansieringslösning där tidigare ÖSTSAM inspirerat oss. När vi bildad region kom hälso- och sjukvårdsfrågorna också att bli en del i våra analytikers arbete. Samverkan tror jag är viktigt så att vi kan jämför oss med varandra.

Region Örebro län: Den regionala analysen är jätteviktigt och har blivit viktiga att koppla till det regionala ledarskapet. Kan Tillväxtverket göra en årsplan för när ni ska ta fram vad så att vi på något sätt kan haka i det?

Stockholms läns landsting: Vi är i behov av en strategisk planering på lokal och regional

nivå. Många gånger vill politiken ha något med mycket kort varsel. Det här skulle behöva diskuteras mer rent konkret. Hur kan vi samverka kring de regionala analyserna?

Region Östergötland: De regionala analyserna hänger ihop – har vi samma bild av vad det regionala tillväxtarbetet är? Det vet vi ju att vi inte har. Hur ser ansvarsfördelningen ut? Kanske börja titta där? Vi behöver använda de här instrumenten och vi behöver stödja kommunerna i deras analysarbete. Väldigt många av våra kommuner har inte möjlighet att genomföra analyser alls. Kommer ni med något ytterligare än BRP+ finns det en risk att vi inte mäktar med.

Region Skåne: Vi har en kraftfull analyskapacitet eftersom vi är en större region. Kanske kan vi vara mer delaktiga i de nationella analyserna som görs – vi är gärna med och deltar där. Gränsstatistiken är också väldigt viktig för oss. Idag ges väldigt olika prognoser beroende på om analysen är gjord på svensk eller dansk sida och det är något som vi gärna vill skicka med.

7. Lärande – uppföljning och ökat resultatfokus i det regionala tillväxtarbetet

Information till Forums ledamöter från föredragande

Nationell uppföljning av det regionala tillväxtarbetet

Charlotte Werner, Enheten för regionalt tillväxt och EU:s sammanhållningspolitik, Näringsdepartementet, inleder med att understryka vikten av en kunskapsbaserad politikutveckling för att kunna uppnå uppsatta mål för politiken. Viktiga verktyg för arbetet är de regionalt utvecklingsansvarigas framtagna lärandeplaner samt ärendehanteringssystemet NYPS. All verksamhet som finansieras helt eller delvis från statligt håll har Näringsdepartementet krav på ska följas upp. Anslagsnivån för anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder är 2017 sammanlagt drygt 1,5 miljarder kronor. 1,1 miljard kronor av de medlen beslutas regionalt av 41 olika beslutsfattare. Ur ett sjuårsperspektiv, EU-cykler, är det nästan 8 miljarder kronor.

När det gäller användningen av anslaget så regleras det av regleringsbrev samt gällande förordningar. Det är beslutsfattarens ansvar att gällande villkor och regleringar för användning av medel följs. Uppföljningen av medlen sker regionalt men även nationellt. För att stärka resultatfokus och för att göra regionala resultat mer synliga i den nationella uppföljningen ses ett behov av att utveckla den nationella uppföljningen. Idag visar uppföljningen på ett bra sätt vad medlen används till men resultaten av insatserna syns allt för lite. Högst andel projektmedel, utifrån den nationella strategins prioriteringar, går till Innovativa miljöer och Entreprenörskap.

Dialog och synpunkter från de regionalt utvecklingsansvariga

Västra Götalandsregionen: Är fördelningen av medel på nationella strategins prioriteringar i enlighet med era förväntningar? Vårt 1:1 anslag utgör en knapp tiondel av våra egna medel och det intressanta för er borde ju vara att även kunna få en bild av helheten. Följer ni även upp andra medel som går till regional tillväxt, till exempel regionernas "egna" regionala medel?

Charlotte Werner, Näringsdepartementet: Jag vill säga att det är i enlighet med våra förväntningar, en stor del av medlen går till innovations- och näringslivsprojekt vilket ligger i linje med nationella strategin. När det gäller övriga medel så är det någonting som vi gärna skulle vilja veta mer om. Vi saknar dock stödsystem för att kunna följa

exempelvis hur era egna medel prioriteras. Jag vill uppmana er alla att lägga tid på era årliga återrapporteringar och få med denna typ av resultat där - oavsett hur skarpa analytiker Tillväxtverket har så kan de bara studera och beakta det underlag som kommer in. Det är också viktigt att ni använder er av NYPS och kvalitetssäkrar de uppgifter som matas in. Vi hoppas att kvaliteten i NYPS ska öka så att Tillväxtverket kan använda underlaget utan att kontakta er för extra kvalitetssäkring av underlaget. Vi vet att det genereras väldigt mycket resultat på regional nivå och vi vill gärna få inspel i hur vi bättre kan ta tillvara det på nationell nivå.

Resultat från Statskontorets uppdrag att utreda åtgärder för ett ökat resultatfokus i uppföljningen av anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Sebastian Stålfors, Statskontoret, inleder med att berätta att arbetet har genomförts med stöd av en referensgrupp på 38 personer och genom en aktiv dialog med Tillväxtverket och Tillväxtanalys. Förslaget vilar på fem ben; Kartläggning av dagens uppföljningssystem, Nedbrytning av nationella strategin och beaktande av befintliga indikatorer, Dialog med berörda aktörer, Erfarenheter från andra uppföljningssystem inom andra politikområden, Pragmatisk syn på resultat.

I arbetet har indikatorer som idag används av regionala beslutfattare beaktats samt indikatorer som är kopplade till projektuppföljningar i regionalfonden. Statskontoret föreslår 15 indikatorer, med en årlig uppföljning, samt en kvalitativ del som komplement. Fyra av dem 15 föreslagna indikatorerna är könsuppdelade men de är inte tillräckliga för att ex de horisontella dimensionerna ska kunna fångas upp. Det gör att den kvantitativa uppföljningen behöver stärkas med en kvalitativ uppföljning som förhoppningsvis kan fånga upp de horisontella dimensionerna som regeringen trycker på.

Ny organisation för analys och uppföljning

Anna Bünger, Tillväxtverket inleder med att kort redogöra för det utvecklingsarbete som Tillväxtverket genomförde 2013-2014. En av slutsatserna i det arbetet var att myndigheten ska arbeta mer med kunskap, något som också ska synas i de analyser som myndigheten gör men också i de insatser som genomförs i stort. Från och med 1 januari 2017 förstärktes Tillväxtverket med analyskapacitet från Tillväxtanalys genom att sex medarbetare kom över till myndigheten och därmed följde också ett antal uppdrag. Med anledning av detta kom organisationen att ses över och en ny enhet bildades Uppföljning och utvärdering. Tillväxtverkets analysenhet kommer framöver att arbeta framåt, strategiskt, analytiskt och analytikerna från Tillväxtverket har fått sin placering på den enheten. Enheten Uppföljning och utvärdering kommer arbeta med tematiska analyser och lärande.

Mattias Moberg, Näringsdepartementet: Tack. Det är hos er som det fortsatta arbetet med hantering av Statskontorets rapport ligger.

Dialog och synpunkter från de regionalt utvecklingsansvariga

Region Örebro län: Många av våra projekt handlar om att skapa förutsättningar etc. Om indikatorerna som föreslås i Statskontorets rapport inte matchar våra projekt - kommer det då att finnas en "Övrigt pott"? När det gäller lärande i regionerna är det viktigt för oss att träffa projekten. Finns det något samspel kring detta eller kommer det bara vara Tillväxtverket som får göra det ute i regionerna?

Anna Bünger, Tillväxtverket: När det gäller den kvalitativa uppföljningen arbetar vi alltid med dialog med regionerna. När det gäller indikatorerna, som enbart är ett förslag, måste jag få återkomma kring det.

Region Jönköpings län: Vi får idag hjälpa våra projektägare rätt mycket med uppföljning och särskilt när det gäller dimensionerna jämställdhet och integration. Vi får mer eller mindre lära upp dem. Idag har vi inte heller tillräckligt många projektägare, vi får jaga projektägare för att våra pengar ska göra verkstad. Det är jättebra med uppföljning men det måste också vara enkelt och görligt.

Region Kronoberg: Jag vill understryka det som Ulrika (Jönköping) lyfter. Vi har idag svårt att få projektägare och det här kommer inte att underlätta. Det blir en stor börda på regionerna. Vi ser gärna att vi i så fall kan använda en del av medlen till uppföljning, att den delen utökar de direktiv vi har idag. Om indikatorerna inte är styrande – vad ska vi då lära oss av dem?

Sebastian Stålfors, Statskontoret: Indikatorsystemet kan aldrig vara heltäckande och vi kan aldrig täcka alla projekt. Vi fick uppdrag att vara sparsamma med indikatorerna.

Charlotte Werner, Näringsdepartementet: Vi har inte hunnit bearbeta förslaget från Statskontoret ännu så hur vi väljer att gå vidare är ännu för tidigt att säga. Men som jag ser det kan en uppsättning av kvantitativa indikatorer inte fungera heltäckande som uppföljning av den breda projektverksamheten utan kommer behöva kompletteras med till exempel en kvalitativ uppföljning.

Mattias Moberg, Näringsdepartementet: Det är givetvis viktigt att få till det så att det funkar för er, för projektägarna samt för oss.

Region Jämtland Härjedalen: Jag vill understryka det du säger. Först och främst är vi väldigt intresserade av att redovisa nyttograden av skattesatsen. Men det finns ett annat perspektiv också, vi vill gärna berätta om nya projekt och få medial uppmärksamhet kring det men då finns det en risk att satsningar som görs inom ramen för 1:1 medlen sätts i relation till hälso- och sjukvårdens utmaningar och inte minst ekonomiskt. Där behöver vi få stöd att förmedla vad ex 1:1 medlen har till syfte. Hur talar vi om det samlade resultatet på olika sätt? Det är en utmaning.

Region Västmanland: Det är svårt att veta om det här blir styrande. Att det istället blir hårda fakta – det vi mäter är det som blir styrande. Samtidigt kan det kvantitativa givetvis ha en betydande roll. Vill bara spela in det.

Charlotte Werner, Näringsdepartementet: Bra kommentar, hur resultaten som genereras från uppföljningen kan och bör användas är en fråga som vi på Näringsdepartementet har med oss vidare i processen.

8. Öppet forum och nästa möte

Ingen fråga har inkommit till Öppet forum.

Mattias Moberg lyfte en fråga som inkom tidigare; Finns det någon möjlighet att ha regionala representanter i utredningar etc. Näringsdepartementet återkommer i den frågan.

Nästa möte sker 12 maj, även då 9-12. Näringsdepartementet tar tacksamt emot inspel och synpunkter så att vi kan anpassa Tjänstemannaforum utifrån de behov som finns. Mattias Moberg tackar för stort engagemang, bra synpunkter och inspel under mötet.